

**Начела о избору меродавног права
у међународним трговинским уговорима**
(одобрена 19. марта 2015. године)

Преамбула

1. Овај правни инструмент прописује општа начела која се односе на избор меродавног права у међународним трговинским уговорима. Њима се потврђује примена начела аутономије воље уговорних страна уз одређена ограничења..
2. Могу се користити као модел за израду националних, регионалних, наднационалних и међународних правних инструмената.
3. Могу се користити за тумачење, допуну и унапређење правила међународног приватног права.
4. Могу их примењивати судови и арбитражни судови.

Члан 1
Обим примене Начела

1. Начела се примењују на избор меродавног права у међународним уговорима у којима уговорне стране наступају вршећи своју трговинску делатност или професију. Не примењују се на потрошачке уговоре и уговоре о раду.
2. У смислу ових Начела сваки уговор је међународни, осим онај у којем све уговорне стране имају места пословања у истој држави и у коме су однос уговорних страна и сви остали релевантни елементи, без обзира на изабрано право, везани само за ту државу.
3. Ова Начела се не односе на правна право које је меродавно за –
 - (а) пословну способност физичких лица;
 - (б) арбитражни споразум и споразум о избору надлежног суда;
 - (в) привредна друштва, удружења и задужбине (трустове);
 - (г) неспособност плаћања;
 - (д) стварноправна дејства уговора;

(ђ) питање да ли је заступник овлашћен да обавезе властодавца према трећим лицима.

Члан 2

Слобода избора меродавног права

1. За уговор је меродавно право које су уговорне стране изабрале.
2. Уговорне стране могу да изаберу –
 - (а) право које ће се примењивати у односу на цео уговор или на део уговора; и
 - (б) више различитих права за различите делове уговора.
3. Избор меродавног права се може извршити и променити у сваком моменту. Избор или промена избора меродавног права извршени после закључења уговора не утичу на формалну пуноважност уговора нити на права трећих лица.
4. Не захтева се постојање везе између изабраног права и уговорних страна или њиховог правног посла.

Члан 3

Недржавна правна правила

Уговорне стране могу изабрати као меродавна правна правила која су опште прихваћена на међународном, наднационалном и регионалном нивоу као неутралан и уравнотежен скуп правних правила, осим ако право форума не предвиђа друкчије.

Члан 4

Изричит и прећутан избор меродавног права

Избор меродавног права и свака промена избора меродавног права морају се извршити изричито или несумњиво проистичати из одредаба уговора или из околности случаја. Споразум уговорних страна да повере надлежност за решавање спорова из датог уговора суду или арбитражном суду није сам по себи исто што и избор меродавног права..

Члан 5

Формална пуноважност избора меродавног права

Не захтева се посебна форма за избор меродавног права, осим ако се уговорне стране друкчије не споразумеју.

Члан 6
Споразум о избору права и сукоб стандардних услова

1. Уз резерву предвиђену у ставу 2 овог члана –

(а) питање да ли су уговорне стране изабрале меродавно право решава се по праву које су уговорне стране наводно изабрале.

(б) уколико су уговорне стране разменом стандардних услова одредиле два различита права, и према оба права исти стандардни услови имају предност, примењује се право изабрано у стандардним условима који имају предност; уколико према овим правима различити стандардни услови имају предност, или уколико према једном или оба права ниједни стандардни услови немају предност, сматра се да није извршен избор меродавног права.

2. Право државе у којој се налази место пословања уговорне стране меродавно је за утврђивање да ли се та уговорна страна сагласила са извршеним избором меродавног права, ако, према околностима случаја, не би било разумно утврђивати ту чињеницу применом права из става 1 овог члана.

Члан 7
Самосталност клаузуле о избору меродавног права

Избор меродавног права се не може оспоравати само на основу чињенице да уговор на који се примењује изабрано право није пуноважан.

Члан 8
Искључење *renvoi*

Избор меродавног права се не односи на правила међународног приватног права оног права које су уговорне стране изабрале, осим ако уговорне стране изричито не предвиде друкчије.

Члан 9
Обим примене изабраног меродавног права

1. Право које су уговорне стране изабрале меродавно је за сва питања уговора између уговорних страна, као што су на пример –

(а) тумачење уговора;

(б) права и обавезе проистекле из уговора;

(в) испуњење уговора и последице неиспуњења уговора, укључујући одмеравање накнаде штете;

(г) различити облици престанка обавеза, преклузивни рокови и застарелост потраживања;

(д) пуноважност уговора и последице ништавости уговора;

(ђ) терет доказивања и правне претпоставке;

(е) предуговорна одговорност.

2. Тачка (д) става 1 не спречава примену другог меродавног права према којем се може установити формална пуноважност уговора.

Члан 10 **Уступање потраживања**

У случају уговорног уступања потраживања које поверилац има према дужнику, а које проистиче из уговора између повериоца и дужника –

(а) када су стране уговора о уступању изабрале меродавно право за тај уговор, изабрано право је меродавно за међусобна права и обавезе уступиоца потраживања и пријемника проистекле из тог уговора;

(б) када су поверилац и дужник као стране уговора изабрали меродавно право за тај уговор, изабрано право је меродавно за питања –

- (i) да ли уступање има дејство према дужнику;
- (ii) каква права пријемник има према дужнику; и
- (iii) да ли се дужникова обавеза сматра испуњеном.

Члан 11 **Најважнији принудни прописи и јавни поредак (*ordre public*)**

1. Ова Начела не спречавају суд да примени најважније принудне прописе права форума који се примењују без обзира на меродавно право које су уговорне стране изабрале.
2. Право форума одређује када суд може или мора да примени или да узме у обзир најважније принудне прописе другог права.
3. Суд може да искључи примену одредбе меродавног права које су уговорне стране изабрале само ако и утолико уколико би последице примене те одредбе биле

очигледно у супротности са основим појмовима јавног поретка (*ordre public*) форума.

4. Право форума одређује када суд може или мора да примени или узме у обзир јавни поредак (*ordre public*) државе чије би право било меродавно у одсуству избора меродавног права.
5. Ова Начела не спречавају арбитражни суд да примени или узме у обзир јавни поредак (*ordre public*), нити да примени или узме у обзир најважније принудне прописе права које уговорне стране нису изабрале, уколико је арбитражни суд дужан или овлашћен да их примени или узме у обзир.

Члан 12

Место пословања

Када уговорна страна има више од једног места пословања, место пословања које ће бити релевантно у сврху примене ових Начела је оно које има најближу везу са уговором у време његовог закључења.